

Amerikai alkörmös (*Phytolacca americana* L.)

Kínai alkörmös (*Ph. esculenta* Van Houtte)

Alkörmösfélék családjá (*Phytolaccaceae*)

Felismerhetőség	<p>Répagyökerű évelő, kopasz, kórós megjelenésű, tövénél kissé fásodó, lágyszárú növények.</p> <p>Az <i>Ph. americana</i> szára álvillásan elágazó, gyakran vörösödő, 1-3 m magas. Levelei tojásdad-lándzsásak hegyesedők. A fürtvirágzatok lazák, 5-15 cm hosszúak, felállók vagy ívesen áthajlók. A porzók és termők száma tíz-tíz. A termők az alapjuknál összeforrtak. Az érett termékes virágzat csüngő. A termés 7-12 mm átmérőjű, lapított, sima, bíborfeketés, tízmagvú bogyó.</p> <p>A <i>Ph. esculenta</i> szára vastosabb, kevésbé vagy nem vörösödő, 1-2 (-2,5) m magas. Levelei széles tojásdadok, tompák vagy hegyes-elliptikusak. A fürtvirágzatok tömöttebbek, 5-20 cm hosszúak, terméserősor is felállók. A porzók és termők száma nyolc. A termők szabadállásúak. A termés 10-15 mm átmérőjű, nyolctagú terméscsoport.</p>
Származási hely	<i>Ph. americana</i> : Észak-Amerika, <i>Ph. esculenta</i> : Kína
Bekerülésének és terjedésének körülményei	<p>Az <i>Ph. americana</i> a XVI-XVIII. században kerülhetett Magyarországra. Szőlőhegyeken és kastélykertekben termesztették, elvadulásáról és meghonosodásáról régóta vannak adatok, terjedése már évtizedek óta megfigyelhető.</p> <p>A <i>Ph. esculenta</i> az <i>Ph. americana</i>-hoz hasonló célokkal kerülhetett hazánk területére, a legrégebbi herbáriumi bizonyító példányát 1945-ben, Bázakerettyén (Zala megye), gyűjtötték, napjainkban válik tipikus özönnövényé.</p>
Elterjedtsége	<p>Mai elterjedésének fő térségei hazánkban a Dél-Dunántúlon (főleg Belső-Somogy, Nyugat-Baranya), a Duna-Tisza közén (Budapest-Csévharaszt, Kecskeméttől délre), a Hajdúságban (Téglás-Hajdúhadház) található. Újabban tömeges jelenlétét figyelték meg a Dél-Mezőföldön is, de sok más vidéken is egyre felbukkannak kisebb-nagyobb állományai (pl. Kelet-Vas, Bakonyalja, Balatonfelvidék, Gerecse, Külső-Somogy, Zselic). A <i>Ph. esculenta</i> településeken, főleg városokban országszerte terjed (pl. Szombathely, Kőszeg, Győr, Dombóvár, Budapest, Miskolc, Nyíregyháza).</p>
Jellemző élőhelyei	<p>Az <i>Ph. americana</i> akác-, fenyő- és nyárültetvényekben, zavart cserjésekben és homoki gyepekben, szőlőkben, gyümölcsösökben, szántóföldi és kapás kultúrában, településeken él, míg a <i>Ph. esculenta</i> parkokból és kertekből terjed, ruderalis és útszéli gyomnövényzetben fordul elő.</p>
Életmenet	<p>Évelők. A <i>Ph. americana</i> egy-egy tövének élettartama, hazájában elérheti a 30-40 éves kort is. A madarak terméseiket elfogyasztva terjesztik, ill. a víz is hatékonyan szállítja a magjaikat. A <i>Ph. americana</i> magjai évtizedekig életképesek.</p>
Természetvédelmi kártétele	<p>Környezetükben árnyalással és allelopatikus hatásukkal kiszorítják a többi fajt.</p>
Gazdasági szerepe	<p>Spontán kelő töveiket dekoratív, évelő dísnövényként gyakran meghagyják.</p>
Megelőzés, védekezés	<p>Lehetőség szerint ne ültessük!</p> <p>A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet alapján, többek között a <i>Ph. americana</i> meglepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományainak visszaszorításáról gondoskodni kell. Rendszeres kaszálással a tövek kimeríthetők. A <i>Ph. americana</i> kecske és juh legeltetésével is kiirtható.</p>
Irodalom	<p>Balogh L. - Juhász M. (2006) in <i>Özönnövények II.</i>, pp. 307-336.; Balogh L. (2005) in: <i>Flora Pannonica</i> 3: 135-161.</p>

Fotó: Dancza István

Az amerikai alkörmös termései

Fotó: Dancza István

A kínai alkörmös virágos hajtása

Fotó: Dancza István

A kínai alkörmös főleg városokban országszerte terjed